

Stages in het onderwijs

Leerlingen, studenten, cursisten

Wat verwacht de wetgever?

- ▶ **KB 21 september 2004** betreffende de bescherming van stagiairs
 - ▶ Verplichtingen van de werkgever inzake RA en preventiemaatregelen (Art. 3-8)
 - ▶ Tarieven gezondheidstoezicht (Art. 9-13)
 - ▶ Wanneer neemt de school bepaalde taken over van stageplaats? (Art. 14-16)
- ▶ **Omzendbrief onderwijs (Voltijds SO, BuSO, HO)**
 - ▶ Belangrijke bijlage 3: Het stagereglement (bindend voor alle scholen en structuuronderdelen)
- ▶ **Aanverwante wetgeving**
 - ▶ KB 4 augustus 1996 – Welzijn op het Werk
 - ▶ KB 3 mei 1999 – Bescherming van jongeren op het werk
 - ▶ KB 28 mei 2003 – Gezondheidstoezicht van de werknemers

Dubbel statuut van de stagiair(e)

- ▶ Stagiair(e) = leerling(e), student(e), cursist(e)
- ▶ Stagiair(e) = gelijkgestelde werknemer

Wet Welzijn op het Werk:

Art. 2.- § 1.(...) Voor de toepassing van deze wet worden gelijkgesteld met werknemers:

- a) de personen die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon;
- b) de personen die een beroepsopleiding volgen waarvan het studieprogramma voorziet in een vorm van arbeid die al dan niet in de opleidingsinstelling wordt verricht;
- c) de personen verbonden door een leerovereenkomst;
- d) de stagiairs;
- e) de leerlingen en studenten die een studierichting volgen waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die in de onderwijsinstelling wordt verricht;

Stage

... een geheel van daadwerkelijke **arbeidsprestaties** bij een werkgever die worden geleverd...

- a) ...door een leerling, student of cursist in het kader van een **leerprogramma**, georganiseerd door een instelling voor secundair, hoger of volwassenenonderwijs...
- b) ... met als doel **beroepservaring** op te doen...
- c) ... in gelijkaardige **omstandigheden** als de werknemers in dienst van de werkgever die als stagegever fungeert.

DUS NIET: kijk- en observatiestages, snuffelstages, ...

Naleven Wet Welzijn op het Werk?

- ▶ De wettelijke verantwoordelijkheid van het nakomen van de welzijnsverplichtingen ligt nog steeds bij de werkgever.
 - ▶ voor alle werknemers, ook voor stagiairs.
- ▶ De onderwijsinstelling is mee verantwoordelijk! Geen enkele onderwijsinstelling wil onveilige stageplaatsen aanbieden aan de leerlingen en aan de ouders.
 - ▶ Zijn de welzijnsverplichtingen wel vervuld vooraleer de stage aanvangt?
 - ▶ Zorg voor welzijn op school = zorg voor welzijn op stages.

Waar zorgt de stageplaats voor?

- ▶ Risicoanalyse en preventiemaatregelen
- ▶ Informeren van de school
 - ▶ Noodzaak en specificiteit van het gezondheidstoezicht
 - ▶ Eventuele inenting
 - ▶ Eventuele maatregelen i.v.m. moederschapsbescherming
- ▶ Werkpostfiche bezorgen aan stagiair en school
 - ▶ Beschrijving werkpost
 - ▶ Toe te passen preventiemaatregelen
 - ▶ Aard van de risico's
 - ▶ Verplichtingen die stagiair moet naleven op werkpost i.f.v. veiligheid
 - ▶ Desgevallend: aangepaste opleiding met oog op preventiemaatregelen
- ▶ Zorgt dat het vereiste gezondheidstoezicht wordt uitgevoerd
 - ▶ Kan gebeuren door interne of externe dienst van stageplaats
 - ▶ Kan gebeuren door externe dienst van de school

Waar zorgt de school voor?

▶ Stagiair

- ▶ Beschikt over de nodige basiscompetenties die je mag verwachten op dit niveau (aftoetsen met verwachtingen bedrijf)
- ▶ Desgewenst: organiseren en uitvoeren van gezondheidstoezicht onderworpenen
- ▶ In overleg: voorzien PBM's (moet in principe aangeboden worden door stageplaats/werkgever)

▶ Stagebegeleider (typisch: titularis)

- ▶ Begeleidt de stagiair (evaluaties, stagedagboek, ...)
- ▶ TAAK OPNEMEN: regelmatig contact met werkplek – ter plekke komen (vb. TOV: 3x in T1 – 4x in T2/T3) – bij voorkeur ook vooraf (TOV: verplicht)
- ▶ Inhoud voor stage-doe-boek voorzien (specifieke opdrachten per studierichting) = leerplan

▶ Stagecoördinator (typisch: technisch adviseur coördinator)

- ▶ Instaan voor alle administratieve aangelegenheden, gezondheidstoezicht, zorgen dat de documenten er zijn
- ▶ Als lln school verwittigt voor ziekte: communiceren
- ▶ Evaluatie stages op klas- en schoolniveau
- ▶ Zorgen dat er stage-doe-boeken zijn (vormgeving, afdrukken)
- ▶ Algemene contactpersoon (vragen, verduidelijking, kennismaking, ...)

Wie doet wat?

Leerlingenstages – studentenstages - cursistenstages

- ▶ Stagiair = de school
- ▶ Stagecoördinator = de school (technisch adviseur coördinator?)
- ▶ Stagebegeleider = de school (meestal titularis)
- ▶ Stagegever = de verantwoordelijke van het bedrijf
- ▶ Stagementor = de verantwoordelijke van het bedrijf voor de begeleiding van de stagiair

Stages voor lerarenopleiding

- ▶ Student-cursist-stagiair = de school van de stagiair
- ▶ Stagebegeleider = de school van de stagiair
- ▶ Stageverantwoordelijke = de stageschool
- ▶ Stagementor = de verantwoordelijke in de stageschool voor de begeleiding van de stagiair (leerkracht)

En als het fout loopt...

- ▶ Arbeidsongevallenwet is van toepassing op onbezoldigde stagiairs
- ▶ Uitzonderingen: geen schadeloosstelling voor:
 - ▶ Tijdelijke arbeidsongeschiktheid van een stagiair
 - ▶ Ongeval op weg naar of van de stageplaats
 - ▶ Schoolongevallenverzekering moet dus ongevallen op weg naar of van de stageplaats dekken
- ▶ Schoolbestuur moet zelf een verzekering afsluiten voor arbeidsongevallen van stagiairs
 - ▶ Bij dezelfde verzekeraar als Meester-Vak-Dienstenpersoneel
 - ▶ Wegens principe van “eenheid van verzekering”
- ▶ Andere vormen van werkplekleren worden beschouwd als extra-muros activiteit: onder verantwoordelijkheid (en verzekering) van de school.

	Inzake verzekering	Inzake preventie en bescherming
Leerlingen gaan op stage in een bedrijf	Het schoolbestuur <ul style="list-style-type: none"> • Is de werkgever • Sluit de verzekering af 	Het stagebedrijf <ul style="list-style-type: none"> • Is de werkgever • Volgt het ongeval op
Studenten komen op stage in de school	Het hogeschoolbestuur of de universiteit <ul style="list-style-type: none"> • Is de werkgever • Sluit de verzekering af 	Het schoolbestuur <ul style="list-style-type: none"> • Is de werkgever • Volgt het ongeval op

Documenten: overzicht

- ▶ De stageovereenkomst
- ▶ Risicoanalyse voor de werkpost
- ▶ Werkpostfiche

Documenten: Stageovereenkomst

- ▶ Wordt ondertekend door de werkgever, de stagiair, de school
 - ▶ Er is geen eenvormigheid → eigen ontwerp van koepels en scholen
 - ▶ Minderjarige stagiair: ook laten tekenen door ouders (of voogd)
- ▶ Met de risicoanalyse als bijlage (zie verder)
- ▶ Vermeldt wie het eventuele gezondheidstoezicht uitvoert
 - ▶ De werkgever → op eigen kosten
 - ▶ De externe dienst van de school → op kosten van het Fonds voor Beroepsziekten
- ▶ Vermeldenswaard: Uni-form (straks meer)
 - ▶ Standaard formulieren voor evaluatie en stageopvolging (enkel voor de zachte sector)

Documenten: Risicoanalyse (RA)

- ▶ Moet eigenlijk al bestaan voor je eigen personeel
- ▶ In kaart brengen van de risico's van een werkpost (vb. met Sobane-methode)
 - ▶ Is niet persoonsgebonden.
 - ▶ De werkgever (WG) voert uit, stelt een RA-document op en ondertekent.
 - ▶ Voor elke werkpost een RA; kan gekopieerd worden voor elke stage (mits geen belangrijke wijzigingen).
 - ▶ Bevat de beslissing i.v.m. de gezondheidsbeoordeling (niet verplicht bij zelfstandigen).
 - ▶ De WG laat zich adviseren door de arbeidsgeneesheer (intern of die van de externe dienst).
- ▶ Taak voor de preventiedienst (in de stageplaats, school kan helpen)
- ▶ Basis voor...
 - ▶ ... gezondheidstoezicht van de stagiair
 - ▶ ... lespakket veilig werken op school
 - ▶ ... instructies veilig werken op de stageplaats
 - ▶ ... zelfvertrouwen leerling

Werkpostfiche

- ▶ Wat staat er op de werkpostfiche?
 - ▶ Basisinfo die elke stagiair voorafgaandelijk moet weten:
 - ▶ overzicht van de risico's
 - ▶ instructies,
 - ▶ bijzondere maatregelen,
 - ▶ werkkledij, persoonlijke beschermingsmiddelen,
 - ▶ inenting,..
 - ▶ het resultaat van de RA;
 - ▶ overzichtelijk, op één A4-tje;
 - ▶ Ook nodig als je werkt met uitzendkrachten
 - ▶ Wordt ondertekend voor de stage begint;
 - ▶ WG en stagiair ondertekenen;
 - ▶ stagiair < 18jaar → ouders tekenen mee!

Modeldocumenten

Coprant biedt modeldocumenten aan die courant gebruikt worden:

<http://www.welzijn-op-school.be/Welzijnsvelden/Gezondheidsbescherming/Stage.aspx>

- ▶ Risicoanalyses en werkpostfiches
- ▶ Nederlandstalig, Franstalig, Engelstalig
- ▶ Verschillende versies voor zelfstandigen en ondernemingen/instellingen
- ▶ Model A (harde sector) of Model B (zachte sector)
- ▶ Versie invulbaar op het scherm, of met de hand
- ▶ Aangepaste versies in functie van lerarenopleiding
 - ▶ model A: scholen met beperkte risico's
 - ▶ model B: praktijkgerichte vakken met specifieke risico's
- ▶ Gevestigde waarde
 - ▶ reeds jaren in gebruik, vergelijkbaar met de RA van uitzendkrachten, nagekeken door FOD WASO, voorgesteld aan de overkoepelende organisatie van externe diensten, juridisch oké, eenvoudig in te vullen, uniform als iedereen het gebruikt en makkelijk herkenbaar voor de arbeidsgeneesheren van elke externe dienst.

Gezondheidstoezicht

- ▶ Niet voor alle stagiairs
 - ▶ Enkel voor werkposten met risico's
 - ▶ Beeldschermwerk ... maar enkel als gemiddeld 4u per dag of meer
 - ▶ Zwangere werknemers... stagiairs kunnen ook zwanger zijn
 - ▶ Activiteiten verbonden aan voedingswaren
 - ▶ Activiteiten met “welbepaald risico”
 - gevaarlijke producten
 - fysieke belasting
 - lawaai, straling,...
 - psychosociale belasting
 - ...
 - ▶ Kortom: is de werknemer op zelfde werkpost onderworpen?
- ▶ Het Fonds voor Beroepsziekten draagt de kosten voor het gezondheidstoezicht van stagiairs uitgevoerd in scholen.
- ▶ Redenen om het toch door het bedrijf te laten organiseren?
 - ▶ Specifieke gespecialiseerde risico's
 - ▶ Grondige kennis stageplaats/onderneming

Overleg!

- ▶ Welke opdrachten verwacht de school – in de lijn van de opleiding?
- ▶ Welke specifieke competenties verwacht de onderneming bij de stagiair? En welke attitudes?
- ▶ Wat verwacht de onderneming van de school (frequentie bezoeken, ...)?
- ▶ Bestaan er tradities in de school of onderneming? (kledij, afspraken, uren, gewoontes, ...)
 - ▶ (in TechnOV: de week voor de stage komt de stagiair naar stageplaats voor “kennismaking”)
- ▶ Geef vlug genoeg feedback (beide richtingen) – tussentijds
- ▶ Stagebegeleider en mentor: elkaar “gezien” hebben werkt drempelverlagend en is een must!
- ▶ School: Meegeven aan leerlingen: “Dit kan je toekomstige WG zijn! Gedraag je als een goede werknemer.”
- ▶ **Dan wordt je stageplaats ook boeiender!**
- ▶ Voorzieningen
 - ▶ Gezondheidstoezicht + bijkomende prestaties
 - ▶ PBM's (bijv. veiligheidsschoenen)
 - ▶ Afwijkingen
 - ▶ Rookbeleid (en bij uitbreiding: alcohol, andere drugs)

Controle FOD WASO

Alle documenten met betrekking tot welzijnsbescherming moeten ter inzage liggen van de federale inspectie (regionale directies toezicht welzijn op het werk):

- ▶ De stageovereenkomst
- ▶ De risicoanalyse
- ▶ De werkpostfiche
- ▶ De naamlijsten van de gezondheidsbeoordelingen

Federale Overheidsdienst
**Werkgelegenheid, Arbeid
en Sociaal Overleg**

Controle Onderwijsinspectie

Alle documenten met betrekking tot de stageorganisatie (incl. welzijnsbescherming) moeten ter inzage liggen van de onderwijsinspectie. (niet voor het H.O.)

- ▶ Algemeen stagedossier van de school
 - ▶ Stageovereenkomsten
 - ▶ Risicoanalyse
 - ▶ Lijst van stageactiviteiten + stageduur, periode en uurregeling
 - ▶ ...
- ▶ Individueel voor elke stagiair
 - ▶ Stageovereenkomst
 - ▶ Stagereglement
 - ▶ Werkpostfiche
 - ▶ Evaluatiedocumenten
 - ▶ Stageschrift

Enkele bedenkingen

- ▶ **Resultaat van goede samenwerking**
 - ▶ Federale overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO)
 - ▶ Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap “Werk, Onderwijs en Vorming”.
- ▶ **Geen kosten meer voor de werkgever.**
 - ▶ Nog geen oplossing voor de bijkomende prestaties.
- ▶ **Elke werkpost wordt echt onderzocht op een eenvoudige manier.**
- ▶ **Welzijn is een item bij elke stage.**
- ▶ **Onderneming en school zijn wettelijk en ethisch in orde.**
- ▶ **Doordacht beleid gezondheidsbeoordelingen**
- ▶ **Eenvormige documenten maken het transparanter (Coprant vzw, Uni-form vzw).**
- ▶ **Geen RA/WPF = strafbare toestand.**

Praktische aanpak stagedocumenten

- ▶ Voorbeeld van goede praktijk: Uni-Form vzw
 - ▶ Ontstaan in provincie Limburg: pionierswerk
 - ▶ RTC Vlaams-Brabant mee ingestapt
 - ▶ Modeldocumenten
 - ▶ Mentorenopleidingen
 - ▶ Limburg: proefproject stagedatabank

